

## Lengyel légionisták szervezetei Magyarországon

---

A 19/20. század fordulóján az európai politikai élet egyik központi törekvése volt a lengyel államiság helyreállítása, illetve a különböző államokban élő lengyeleknek adandó autonómia megvalósításának lehetősége. Az érdekelt államok közül Németország hallani sem akart egyik változatról sem, míg a Monarchia és Oroszország csak saját jogára alatt kívánta volna egyesíteni – persze csak a másik kárára – a lengyel földeket. A lengyel pártok mindhárom lengyel területen egy dologban egyeztek meg: a lengyel államiság helyreállításának egyetlen esélye a központi hatalmak és az antant várható összecsapása, amely a lengyeliségre súlyos terheket ró majd, de a győztes – bármelyik lesz is az – a végén helyreállítja a lengyel függetlenséget. A kérdés csak az volt: ki mellé kell állni a nagy háborúban?

E harcra fegyveresen kell felkészülni, s ezt szolgálta a Piłsudski köré tömörülő nemzeti erők által már 1908-ban életre hívott Harci Szövetség, amely lövészegekben készítette fel a fiatalokat a lengyel függetlenségért vívandó háborúra. Remények és kétségek között érkezett el az első világháború kirobbanásának pillanata. Ekkor ismerte meg Európa Piłsudski nevét. Józef Piłsudski (1867–1935) Litvániában, a Vilnó közelében fekvő Zulowkában született, iskoláit Vilnóban végezte, de tanulmányait félbe kellett szakítani, mert 1888-ban – egy oroszellenes diáktüntetés szervezéséért – ötéves Szibériai száműzetésre ítélték. Hazatérése után bekapcsolódott a Lengyel Szocialista Párt helyi szervezetének munkájába. A párt lengyel hazafias szervezet volt, a polgári állam megszervezésére törekedett, amely elkülönítette az orosz baloldali pártoktól. A Lengyel Szocialista Párt ellentétben állt a Lengyel Szociáldemokrata Párttól, amely radikális eszközök „bevetésével” akarta átformálni a lengyel társadalmat. A Lengyel Szocialista Párt egyik vezetője 1893-tól Piłsudski lett, aki 1894–1900 között szerkesztette a párt Robotnik c. napilapját. Wiktor és Mieczysław néven írt, gyakran bujkált, míg 1900-ban el nem fogta a cári rendőrség, s több évi börtönrre ítélték. 1901-ben megszökött, a Monarchia részét alkotó Galíciába menekült. Ekkor csatlakozott a Lengyel Szocialista Pártban, mert meddő vitákba bonyolódott a többi párttal, de ez még nem jelentette a szakítást a párttal. Piłsudski egyre jobban arra a meggyőződésre jutott, hogy a lengyel függetlenség megvalósítása elsősorban a nemzetközi helyzettől függ, a nagyhatalmak ellentétei csak segíthetik a lengyel függetlenséget. Amikor 1904-ben kitört az orosz–japán háború, azonnal Tokióba utazott, hogy rávegye a japán kormányt a lengyel ügy támogatására, pénzt és fegyvert kérjen a lengyel felkelés céljaira. Nem járt sikerrel, mert az oroszbarát Dmowski (a Nemzeti Demokrata Párt elnöke) is Japánban tartózkodott, hogy keresztelje Piłsudski terveit, lebeszélje a japánokat Piłsudski kérésének támogatásáról. Az 1905-ös oroszországi forradalom hónapjaiban Piłsudski helyesen mérte fel a helyzetet, hogy kegyetlen megtorlás következik, ami súlyosan érintené a lengyel függetlenségi mozgalmat is, s visszatartotta pártját a forradalomban való részvételtől. A Lengyel Szocialista Párton belül sokan támogatták az orosz forradalmat, sőt Piłsudskit kizárták a pártból, ezzel a párt kettészakadt. Piłsudski megalapította a Lengyel Szocialista Párt Forradalmi Frakcióját, amely ragaszkodott a lengyel függetlenségi harc eszméjéhez. Még 1905-ben megalapította a Harci Szövetséget, amely 1908-tól sorra alapította meg a lövészegeket, amelyekben szabályos katonai kiképzés folyt, 1908-ban életre hívták az Aktív Harci Szövetséget, amely tiszti iskolákat szervezett, vezetői lettek

a lövészegyletek ifjúságának. A lövészegyleteket 1912-ben az Aktív Harci Szövetség alá rendelték, ami valójában egy önkéntes lengyel hadsereget is jelentett. Piłsudski és az osztrák katonai vezérkar között olyan megegyezés született, hogy egy orosz–osztrák háború esetén – a független lengyel állam megalakításának érdekében – egységes alakulatként bevetésre kerülhetnek.

Galícia rendkívül kedvező körülményeket biztosított a lengyel szervezkedésekre, hiszen a Monarchia örökös tartományai közé tartozott, a galíciai parlamentben 80%-ban lengyel képviselők ültek, 1867-től lengyel nyelvű oktatás, törvényhozás és bíraskodás folyt, bár Bécs az ukrán nacionalistákat ingerelte a lengyel helyi kormányzat ellen, ami mélyítette az ukrán–lengyel ellentéteket. Bécs mindaddig támogatta a lengyel függetlenségi mozgalmakat, mely olyan lengyel állam megteremtéséről szólt, amely Galiciából kiindulva a Monarchia jogara alatt kívánta egyesíteni az összes lengyel területet.

*(Az első világháború „lengyel vonatkozásai”)* Amikor 1914. augusztus elsején kitört az első világháború, az egymás ellen felvonuló hadseregekben jelentős számú lengyelt soroztak be, de az egyetlen önálló lengyel hadsereg a Piłsudski vezényelte lövészosztatok lettek. Az 1912. évi megegyezés értelmében ezek a lövészosztatok az osztrák–magyar oldalán léptek be a háborúba. 1914 augusztusában Berlin, Bécs és Moszkva ugyanazt ígérte a lengyeleknek: saját jogaruk (jogaraik) megteremtik a független lengyel államot. Bécs ígéréteiben az állt, hogy a felszabadított lengyel területekkel egyesítik Galiciát és a dualista állam trialista – osztrák–magyar–lengyel – szövetséggé alakul át. A háború kirobbanásának napján Piłsudski hívei Varsóban megalakították a Nemzeti Kormányt (1914. augusztus 3.), amely őt a lengyel hadsereg főparancsnokává nevezte ki. Piłsudski megszervezte – a lövészosztatok egyesítésével – a Lengyel Légiót, amelyben egyesültek a lövészegyletek és önkéntesekkel egészültek ki. Piłsudski igyekezett kivonni magát – elutasítva az osztrák hadseregbe történő teljes besorozást, a főparancsnokság felügyeletét – az osztrák hadvezetőség felügyelete alól, ezért tevékenységét a megszállt orosz–lengyel területekre helyezte át. Sőt amikor a Lengyel Légiót be akarták sorolni az osztrák–magyar hadseregbe, Piłsudski tüntetőleg kilépett a hadseregből és a német–lengyel területen megalapította a Lengyel Nemzeti Szervezetet és az alárendelt önkéntes lengyel csapatokat.

A hadi helyzet változásai azonban gyakran változtatták Bécs, Berlin és Moszkva elképzeléseit – és természetesen ígéreteit is – a lengyelekkel kapcsolatban. Az ígéretet és a különböző fórumokon bejelentett „rendezési tervek” könnyen cserélődtek, megváltoztak, pedig a frontokon a lengyelek százezrei haltak meg, küzdve becsülettel, várva az ígéret megvalósulását. Meg kell jegyeznünk, hogy mindhárom hatalom uralta lengyelek lakta területen az adott kormányzat a saját hadseregébe lengyelek tízezreit sorozták be, vetették harcba, gyakran lengyelek harcoltak lengyelek ellen. A lengyel katonákkal kapcsolatban Bécs és Berlin azonosan viselkedtek: a lengyel légió katonáit minden körülmények között „integrálni” kívánták saját hadseregükbe, így a Németország területén lévő légionáriusokat Lengyel Hadsereg néven kívánták a német főparancsnokság alá rendelni. „Nem német vagy osztrák zsoldosok akarunk lenni, hanem lengyel katonák” – mondta Piłsudski 1916. november 12-én.

Orosz-Lengyelország területén az orosz katonai főparancsnokság is tízezzrel sorozta be a lengyel fiatalokat a cári hadseregbe, de amikor a német hadsereg elfoglalta Orosz-Lengyelország területének jelentős részét, az érvényben levő hadijogot alkalmazni kellett, így a német főparancsnokság nem sorozhatott katonákat a helyben maradt lengyelek között.

Az elhúzódó háború és az óriási veszteségek 1916–1917 fordulóján mégis arra kényszerítették a nagyhatalmakat, hogy nyilatkozzanak a lengyel kérdésben. A német uralkodó 1916. november 15-én bejelentette a félig autonóm lengyel állam létrehozását, hiszen ekkor a volt lengyel állam területének legnagyobb részét a német hadsereg tartotta megszállva. A német szándék szerint megalakult az Ideiglenes Államtanács Varsóban, amelynek hadügyminisztere Piłsudski lett. Hamarosan kiderült, hogy Berlin nem akar önálló lengyel haderőt, ezért Piłsudski 1917 tavaszán kilépett az Államtanácsból, katonáit felszólította, hogy a lengyelek ne tegyék le a katonai esküt németek előtt. Ezért a német hatóságok Piłsudskit Magdeburgba internálták. A hadi helyzettől függően az Ideiglenes Államtanács hamarosan feloszlott, helyét újabb hatástalan szervezet vette át.

Az antant oldalán álló franciaországi lengyel emigrációt, az antant a lengyelség hivatalos képviselőjének ismerte el, Párizsban megszerveződött a Lengyel Nemzeti Bizottság, amely elnöke Adam Paderewski zongoraművész lett. A Lengyel Nemzeti Bizottság Haller tábornok vezényletével – elsősorban a belgiumi és franciaországi lengyel emigrációból – egy közel százezer főt számláló lengyel hadsereget szervezett. Ez a lengyel hadsereg közvetlenül nem vett részt a harcokban, de jelentős haderőt képviselt.

A független lengyel állam megalakulása valójában Németország teljes katonai vereségével kezdődött: az 1918. november 11-én aláírt compiegne-i fegyverszüneti egyezmény értelmében a német hadseregnek vissza kellett vonulnia minden megszállt területről, a volt lengyel állam területének jelentős része „légüres térré” vált, hiszen az orosz bolsevik hadsereg – sorozatos vereségei miatt – nem számított megszálló erőnek e térségben. Ezen a napon, szabadon engedték Piłsudski tábornokot, aki a hazai lengyel csapatokhoz sietett, átvette vezetésüket, s bevonult a lengyel fővárosba. Szintén még 1918. november 11-én a régenstanács átadta a teljes hatalmat Piłsudski tábornoknak, aki – a marxista történetírás vádjaival szemben – nem törekedett diktatúrára vagy az egyeduralom bármelyik formájára. Az összeülő szejm Moczarewskit bízta meg a koalíciós kormány megalakításával, míg november 23-án Piłsudskira ruházta az ideiglenes köztársasági elnöki tisztséget. Már ekkor kijelentette, hogy ezt ideiglenesnek tekinti, amíg a törvényes keretek között nem kerül sor a köztársasági elnök megválasztására. Ezzel véglegessé vált a lengyel állam újjászületése, bár a következő évek nem kevés nehézséget jelentettek mind a szovjetekkel vívott harcokban, mind a polgári lengyel állam megteremtéséért folytatott küzdelemben.

*(Magyarok a lengyel légiókban)* A 19. század utolsó évtizedeiben a magyar értelmiség és a magyar társadalom legkülönb rétegei nagy érdeklődéssel fordultak azokhoz a lengyel törekvések felé, amelyek a lengyel állam függetlenségének visszaállításáért küzdöttek, emelték fel szavukat. Ezt erősítette a magyar földön munkát és megélhetést kereső lengyelek sokasága, akik az ipari nagyvárosaink környékén kolóniákat alkottak. A magyar egyesületekben, tudományos társaságokban „divattá vált” lengyel tagozatokat szervezni, különböző lengyel–magyar baráti köröket, egyesületeket létrehozni. 1912-ben megalakult a Magyar–Lengyel Egyesület, mint a kisebb vagy helyi magyar–lengyel társaságokat összefogó országos szervezet. Ennek elnöke lett Nyáry Albert gróf, titkára Miklóssy Ferdinánd. A magyar értelmiség számos tagja érdeklődéssel fordult a lengyel társadalmat foglalkoztató problémák felé, a legtöbb magyar napilapnak volt lengyelországi tudósítója, így a fővárosi sajtó kiváló információkkal rendelkezett a lengyel – elsősorban galíciai – helyzetről, pontosan ismerte Józef Piłsudski tevékenységét, a lövészegyletek életét, később a Lengyel Légio szervezését. A visszaemlékezések szerint már a kezdeti szakaszban (a 20. század első évtizedében) voltak magyar tagjai is a lövészegyleteknek, így Miklóssy Ferdinánd újságíró is.

Miklóssy [Miklóssi] Ferdinánd Leó (1889–1968) a budapesti Kereskedelmi Akadémián végzett, 1905-től részt vállalt a lengyel önállósági mozgalmak támogatásában, számos magyar–lengyel találkozó szervezője. A 20. század első évtizedében újságíróként is tevékenykedett, 1907–1912 között a Kuruc Ifjak Társaságnak és a Turul Szövetség elnöke. Ezekben az években számos magyar küldöttség lengyelországi tartózkodásának szervezője, aki nyíltan állást foglalt a lengyel függetlenség mellett. 1912-ben megalapította – az előzményekben említett – Magyar–Lengyel Egyesületet, amelynek titkára, főtitkára, majd 1935-től elnöke volt.

A magyar–lengyel kapcsolatok fontos eseménye a Magyar–Lengyel Egyesületen belül megalakult Önkéntesek Lengyel Bizottsága nevet viselő „katonai bizottság”, amely – hivatalosan – a Pilsudski vezette Lengyel Légióba toborozhatott a Magyarországon élő lengyelek közül önkénteseket. A Magyar–Lengyel Egyesületnek – elsősorban Nyáry Albert elnöknek – szándékában állt egy csak magyar önkéntesekből álló Magyar Légiót szervezni, amelybe közel 30 ezer jelentkező volt. Végül csak 500 vonult be a Lengyel Légióba lengyel katonának. Miklóssy későbbi életéről megemlítendő: az első világháború után egyik alapítója a Magyar–Lengyel Kereskedelmi Kamarának (1920), a Mickiewicz Társaságnak (1924), továbbá a Lengyel Légionisták Egyesületének megalapítója is, amelynek későbbi történetét a későbbiekben tárgyaljuk.

A Monarchia katonai főparancsnokságával kötött megállapodás szerint tehát Józef Pilsudski a Lengyel Légió nevet viselő katonai szervezetbe egyesítette a lövészegeleteket, az Aktív Harci Szövetség katonai alakulatait, amely katonai erőt bevettették a háború oroszellenes hadműveleteibe. A megállapodás szerint csak 17. életévet betöltött lengyel ifjú léphetett be a Légióba, a fiatalkorúak esetében a szülői beleegyezés is kellett. A toborzásban részt vettek a krakkói Nemzeti Főbizottság képviselői is. A bizottság az első lengyel önkéntes első csoportját (90 főt) 1914. szeptember 2-án indította el Nowy Torgba, ahol felszerelték és kiképezték őket, csak ezután kaptak beosztást a Légióba. A háború első évében ismertté vált, hogy a Légióban több száz magyar is harcolt, ezután tiltotta meg a Hadügyminisztérium a magyarok toborzását, hiszen nekik a honvédség soraiban, illetve a közös hadseregben kellett szolgálniuk. Sokan úgy értesültek, hogy legalább ezer fő jelentkezett a Légióba, de megközelítő létszámukat – levéltári kutakodásokkal – csak az 1930-as évek derekán sikerült megállapítani. 1933. április 20-án a Lengyel Hadtörténeti Iroda (Hadtörténeti Intézet) felhívást tett közzé a Lengyel Légióban harcolt magyarokra vonatkozóan. A kérdőíveket a Légió egykori parancsnokainak küldték meg, igaz a teljes létszámot a válaszokból nem lehetett megállapítani. Az igazolható lett, hogy a 20 ezer fős Légióban kb. 530 magyar lehetett, főleg a 2. és 3. gyalogezredben katonáskodtak. Andrzej Galica (1873–1945) dandártábornok visszaemlékezése szerint 1914 őszén olyan értesítést kapott, hogy kb. ezer magyart vezényelnek hozzá öthetes kiképzésre, a jelölt létszámból csak 300 érkezett meg, akiket később a 3. gyalogezred 2. zászlóaljához vezényeltek. Volt olyan század, amelynek a fele magyar volt. A legénységgel történt beszélgetésből kiviláglott, hogy a többség lelkesedésből csatlakozott, főleg a Budapesten élő lengyel kolónia toborozta őket, s valóban a lengyelekkel való rokonszenv vezette őket a Légióba, de voltak kalandvágyók is szép számban. Akadt köztük tanár, gimnazista, kétkezi munkás (pék, szabó, vasmunkás), kereskedő, zenész, vasutas, és sok bohém fiatal, de idővel jó katonákká váltak. Nagyobb összecsapásokban több magyar elesett, de a harcokban kimerült magyar önkéntesek közül sokan egyszerűen hazamentek. A volt parancsnokok többször említették, hogy a légionista magyarok közül többen besorozásukat kérték a szomszédos közös hadsereg alakulataiba. Ott valóban jobb körülmények voltak. A lengyel hadtörténeti kutatások szerint a szervezett lengyel haderőből szinte egyetlen lengyel sem dezertált, a

csatlakozott külföldiek körében nem volt ritka a lemorzsolódás, a sebesülés után a felmentés kérése. A háború végén, amikor hivatalosan feloszlatták a Lengyel Légiót és beolvasztották az új lengyel állam hadseregébe, alig volt néhány magyar „lengyel légiós” lengyel földön. A harcok során sokan átléptek a Monarchia közös hadseregébe, sebesülésük után hazatértek Magyarországra.

Amikor 1919 elején megalakult a független lengyel állam hadserege, a Lengyel Légio is beolvadt az új nemzeti haderőbe, de az idegen nemzetiségű legionáriusoknak sem zárták ki a csatlakozás lehetőségét. Természetesen tudunk néhány olyan magyarról, akik beléptek a lengyel hadseregbe. A volt lengyel légionáriusok 1920-ban, Varsóban megszervezték a Lengyel Légionáriusok Szövetségét, amelynek tagjai között több, lengyel földön maradt magyar is volt. A háborús vesztes Magyarország a trianoni békeszerződés után nemcsak a hadserege létszámát és intézményeit korlátozta, de a szerződés értelmében nem szervezhetett volt bajtársi szövetségeket, legfeljebb polgári egyesületként, hivatalos anyagi támogatás nélkül működhetnek, csak önfenntartók lehetnek. Ilyen feltételek között alapította meg Miklóssy Ferdinánd 1921-ben a „Lengyel Légionisták Egyesülete Magyarországon” címet viselő önkéntes polgári szervezetet, amely lakásán működött (Szalóki u. 8.). Hivatalos nyilvántartás szerint az újságban leközölt felhívás után az egyesülethez kb. 200 személy csatlakozott, akik évi 4 pengő tagdíjat fizettek. Az Egyesület folyamatosan működött, rendszeresen tartott üléseket és ünnepségeket, bár elismerési kérelmüket a belügy- és a hadügyminisztérium halogatta, nem foglalkozott a kéréssel. A budapesti Lengyel követség is eredménytelenül kereste meg a magyar hatóságokat az elismerés ügyében, írásban is közölte velük, hogy a Varsóban működő Lengyel Légionisták Szövetségéhez csak akkor fordulhat, ha van magyar elismerés. Tanácsolta, hogy a Magyar–Lengyel Társaságok Szövetségével vegyék fel a kapcsolatot, lépjenek be, és elnyerhetik az elismerés egyik lehetőségét. Miklóssy Ferdinánd előtt ez ismert lehetőség volt, főleg neki, aki a Szövetség alelnöke, több magyar–lengyel társaság tagja, illetve vezetője volt. Így alelnöke volt a Magyar–Lengyel Mickiewicz Társaságnak, amely talán a legtöbbet tett (könyvkiadás, szobrok állítása, kiállítások szervezése stb.) a két világháború között a magyar–lengyel kapcsolatok ápolása területén. Ez a Szövetség állította fel a lengyel légionisták szobrát a Népligetben, amelynek felavatása a magyar társadalmi és politikai élet valódi nagy eseménye volt. Avatásán megjelentek a magyar légionisták is, akik ugyan anyagilag nem sokat tudtak tenni az emlékmű elkészítéséhez, de jelenlétük szimbolizálta az első világháború magyar–lengyel katonai kapcsolatait.

A nagy gazdasági válság idején (1929–1933) bizonyos enyhülés következett be az európai politikai életben: nem léptek fel szigorúan a trianoni „megkötések” esetleges megszegőivel szemben, a magyar–lengyel politikai rokonszenvet is másképpen ítélték meg az antant szövetségesek. Míg az 1920-as évek elején szigorral léptek fel a magyar–lengyel közeledéssel szemben, a gazdasági válság idején már más volt ennek megítélése. Ekkor került ismét előtérbe a lengyel légionisták ügye, valamelyik minisztériumnak (belügy- vagy hadügyminisztérium) fel kellett volna karolni a hivatalos elismerés kérdését, hogy a lengyel követség segíthesse a varsói Lengyel Légionisták Szövetségéhez történő csatlakozást. 1933-ban a lengyel kormány kérésére a lengyel Hadtörténeti Iroda (hadtörténeti intézet) elrendelte a kezelésükben levő iratokban a lengyel légiókban szolgáló magyarok név és létszám szerinti vizsgálatát, a volt parancsnokoknak részletes kérdőívet küldött meg, amelyből előrajzolódott a volt magyar légionáriusok helyzete, szerepe, szolgálati helyeik stb. Ennek alapján megállapították, hogy 533 magyar fiatal szolgált a Légioiban, össze lehetett állítani a megközelítő névsort. Az elismerésnek nem volt akadálya, bár az alapszabályzattal kapcsolatban még voltak kifogások. Az egyesület elnöke, Miklóssy



Ferdinánd felé a csatlakozott tagok bizalommal és elismeréssel voltak, őt fogadták el vezetőnek a lengyelek is. Az 1932. július 15-én tartott éves közgyűlésen és vacsorán úgy döntöttek, hogy küldöttséggel részt kívánnak venni a Lengyel Légionisták Kongresszusán Krakkóban, Erről Erdős László alelnök értesítette a Kongresszus szervezőit.

Tudni kell, hogy a Lengyel Légionisták Egyesületének iratai sajnos Budapest ostroma idején megsemmisültek, csupán a családi iratok kerültek az Országos Levéltárba, de így is megmaradt néhány dokumentum. Az előbb említett eseménnyel – jelentkezés a krakkói legionisták kongresszusára – kapcsolatban a budapesti lengyel követség – mivel Miklóssy Ferdinánd 1931-ben hivatalosan is meg kívánta alapítani a Lengyel Légionisták Egyesülete Magyarországon szervezetet – a Magyar Külügyminisztériumhoz fordult tájékoztatásért. A külügyminisztérium lengyel referense megerősítette az alapítási szándékot. Tájékoztatásként közölte a követséggel: az egylet a volt légionistákat részben jogvédelem miatt akarja összefogni, másrészt valóban oszlopai a magyar–lengyel barátságának. A létszámukat úgy 200 főre teszik, rendszeresen találkoznak. A szervezet élén, mint alapító, Miklóssy Ferdinánd magánvállalkozó áll, aki különben zsidó vallású. (Ez utóbbi megállapítás lejárata volt, hiszen közismert volt a lengyel közszolgálat antiszemizmusa.) Miklóssy Ferdinánd zsidó vallása negatívumként gyakran szerepelt máskor is, bár elismerték a világháború előtti szerepét a Magyar–Lengyel Egyesület, majd a Mickiewicz Társaság megalapításában. Azonban a német katonai körökkel rokonszenvező – később együttműködő – jobboldali magyar tiszt állomány „saját emberét” szeretne volna látni az Egyesület élén. A varsói Lengyel Légionisták Szövetsége a magyar származású Lipcsei-Steiner Mihály lengyel őrnagyot küldte Budapestre, hogy tanácsaival segítse a magyarországi szervezet megalakítását. A Lengyel Légionisták Egyesülete Magyarországon szervezet Budapestben végül 1938-ban alakult meg, elnöke Miklóssy Ferdinánd, alelnöke Erdős László lett. Az ügy ezzel nem zárult le, mert 1938. november elején a Belvárosi Polgári Körben 25 fő volt légionista részvételével megalakították a Magyar Légionáriusok Körét, elnöknek Szepespatoki Jenő rendőrtisztet, alelnöknek Haudek Károly tisztviselőt és Erdős László századost, főtítkárnak Popult Árpád tartalékos hadnagyot választották. Ezen az alakuló gyűlésen jelen volt Miklóssy Ferdinánd és Lipcsei-Steiner Mihály lengyel őrnagy.

A hír hallatára Orlovski lengyel követ tájékoztatást kért Keresztes-Fischer Ferenc belügyminisztertől, a Honvédelmi Minisztériumtól, megkérdezve azt, hogy a magyar minisztériumok melyik szervezetet támogatják, ismerik el a légionisták hivatalos képviselőjének. A Belügyminisztérium ekkor ismeri el hivatalosan a Lengyel Légionisták Egyesülete Magyarországon szervezetet, elfogadja az alapszabályzatot, továbbá Miklóssy Ferdinándot elnöknek. Ekkor a tagok létszáma 400 fő volt, bár a magyar határokon túl élő volt légiósokról kevés információval rendelkeztek.

A Lengyel Légiósok Szövetsége Függetlenségi Éremmel tüntette ki a magyar földön élő volt légionistákat, amely kitüntetéssel minden lengyelországi volt légiós rendelkezett már. A magyarországi szervezet egyik nagy feladata 1939 őszén következett be, hiszen a második világháború kitörése után a lengyel menekültek – katonai és polgári személyek – tízezrei kerestek védelmet hazánkban. A Légionisták Egyesülete részt vállalt a menekültek fogadásában, elsősorban a magyar–lengyel határ mentén felállított fogadó irodák és ideiglenes menekülttáborok szervezésében, nyilvántartásaik felállításában vettek részt, később a menekülttáborok kulturális életének megszervezését támogatták.

1945 után a Lengyel Légionisták Egyesületét, mint politikai szervezetet betiltották, tevékenységét – hasonlóan az összes magyar tudományos vagy társadalmi szervezethez – felfüggesztették. Sajnos a háború alatt elpusztult az egyesület iratanyaga, nyilvántartásai és levelezései.

## IRODALOM

- Perényi József: Lengyelország története. Bp., 1960, Gondolat.  
Szokolay Katalin: Lengyelország története. Bp., 1996, Balassi.  
Magyarország és Lengyelország. Magyar–lengyel kapcsolatok a történelemben, a kultúrában és a gazdaságban. Szerk.: Huszár Károly. Budapest–Varsó, 1936.  
Tomsányi János: Lengyelország története. Vázlatok és tanulmányok. Bp., 1932.  
Kovács Endre: Magyarok és lengyelek a történelem sodrában. Bp., 1973, Gondolat.  
Kapronczay Károly: A magyar–lengyel kapcsolatok évszázadai. Bp., 2000, Mundus.  
Kapronczay Károly: Lengyel menekültek Magyarországon 1939–1945. Bp., 2009, Mundus.  
Kapronczay Károly: Józef Piłsudski (1867–1935). Valóság, 2005/6. 92–99.  
Kovács István: Csoda a Visztulánál és a Balti-tengernél. Bp., 2006, Európa.  
Kovács István: A barátság anatómiája. 1–2. köt. Bp., 2007–2009, Széphalom Könyvműhely.  
Paczkowski, Andrzej: Fél évszázad Lengyelország történetéből 1939–1989. Bp., 1997, 56-os Intézet.  
Varga Endre: Magyarok a Lengyel Légiókban 1914–1918. Valóság, 2015/12. 35–60.

